

ВСЕСВІТ

ЖУРНАЛ ІНОЗЕМНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(756) Виходить 3 січня 1925 р.

1991/12

Літературно-
мистецький
та громадсько-
політичний
місячник
Орган Спілки
письменників
України,
Українського
товариства дружби
і культурного зв'язку
з зарубіжними
країнами
та Української
Ради Миру

Київ
Видавництво «Радянський письменник»

их із них дотепер
амі та пештками
дсанацять, а то
ий із тих свєрсто-

ПОЕЗІЇ

Переклада Наталя Білоцерківська

МІ

Ми перестали

вимовляти МІ, розтанувши разом зі снігом

тисяча дев'ятсот п'ятдесятого року. В часи великих нестач

тали ми, ніби молочний порошок у бразілльській каві

з американських посилок (спершу харчі,

на ледь помітні зморшки моєї невітної мамі в жалобі за убоєнним,

поверх купи небачених нарядів —

все це нав'ючено на нас

у тисяча дев'ятсот вісімдесятим, суботнього вечора,

коли намагаємось співати російських пісень

диспармонійними голосами.

МІСТО МОЇХ БАТЬКІВ

Закутане в коринчеве хутро місто моїх батьків на листівці,

місто в очікуванні поїзда.

Але мусить бути запах диму. Чи ж могло статися,

що він розчинився в запашові нафталіну від тонких хусток,

схожих на золотисте павутиння?

Заклацнута ридикюлі з крокодилової шкіри, відкупорено джкку пива.

І ось уже пливають, злітають крізь ініціали, знайомі й чужі, —

то ніби мое дівоче прізвище,

то образи з незрушними віями у вітальних цілунках.

Ось, ось. Запряжено тройку заїжджених оповілок,

забуть, вони раптово підіймають хвости, розкидаючи гарячі гірчинні пляшки.

Промарширували червоношюкі колонни молодих ідеалів,

потрасаючи шевелюрами й атестатами і презирливо задіраючи сопливі носи.

Врешті, от і поїзд.

Але де ж запах диму?

Невже ніхто не відчує запаху диму?..

Поїзд забрав її. І я вже не встигну побачити стрункої жінки,

яка відмовилася від приданого, щоб збергти розкішне волюсья,

там, за пофарбованим у біле парканом.

...Ії теж перетворять на мило.

Те обичая колись виблискувало чистотою

в кагамутному тумані залізничної станції.

Перекладено з іриту за підзянками С. Грінберга, Г.-Д. Зінгера, Г. Беззубова та самої авторки.

© Наталя Білоцерківська, 1991, переклад українською мовою.

Хамуталь Бар-Йосеф (у дівочстві Берштейн) народилась 1940 року в Ізраїлі — тодішній Палестині, окупованій Великобританією. Її батьки, що перїхали 1936 р. з Рівного, залишили на Україні численну родину, яка закінчила недовго від рук тітєрівців. Залинув по дорозі до Єрусалима і її старший брат під час арабо-ізраїльської війни 1948 року. Дитинство Хамуталь провела в кібуці (ізраїльські поселення на зразок комун) на березі річки Йордан. Після десятирічки вступила до університету в Єрусалимі на відділення єврейської літератури та філософії. 1960 року вийшла заміж за

СПОГАД ДИТИНСТВА

Медова мова, загадкова мова матерів,
сміх підростаючих дівчаток, чиї туфельки
стопали в танці пишність чужоземного раю —
топчучи пишність райського саду з його чужоземним говором,—
тими звуками я підгодовувала своє колективне дитинство,
доки сутінки, ниючи безголосо,
заповзали в дірочки москітної сітки
і влягалися неподалік
в біле залізне кібуцне ліжко.

Благальним шепотом я намагалася розбудити
свою повнощоку подружку,
щоб побазікати з нею удвох, як великі, про якусь таємницю,—
щоб ніхто не збагнув.
Але вона вперто дивилася вві сні
на мобілізованого в бригаду¹ батька —
ось уже два роки він не бажав їй на добраніч...
Врешті я сама нагодувала ніч таємною мовою:
шче, маша, каша, лаша — мовою лестошів і хабарів,
щоб Велика Пітьма зрозуміла.

ЕРУСАЛИМ

О Великий кубку кришталевий,
над повітрям і над нами перекинутий,
над закоханими і над немовлятами,
що у відчаї хапаються за тебе,
о Великий кришталевий кубку,
повен крові і скорпіонів.

СОН

Я лежу в шумовинні пелюшок,
кучерявих шкуринок від яблук,
і до мене плывуть звідусіль
великі-маленькі, великі-маленькі
...слабка і податлива
в леготі усмішок.

* * *

Пригорни мене, Україно,
Вкутай давньою теплою ласкою,
І до столу мене приведи-но,
Пригости хлібом, яблуком.

В міднім шалику змий мої ноги,
І знайомих пісень наспівай,
Не розпитуй лише ні про кого,
І задовнених ран не чіпай.

КУХОННИЙ СТИЛ

Вже полудень. На кухні
подано до столу.
Віч-на-віч
моя виделка торкається твого ножа.

¹ Маються на увазі бригади ізраїльських
добровольців, що воювали в роки другої світової
війни у збройних силах Великобританії.

Кінці моїх кіс —

біля жилки на твоїй шиї.
Вентилятор членує від голови до
голови
напружене повітря.
А ще я бачу тріщини
на кухонному столі — важкому,
радше старому, аніж новому.
А ще я бачу його грубі ніжки.
Візьми ножа, накрай хліба.

ПАЛЕСТИНА

У цьому вузькому ліжку,
біля шкарубкої глиняної стіни,
де павучі нори заткано павутинням,
не повернутися — зсунешся в море.

У це вузьке жорстке ложе
ти прийшов пізнати мене, йя хабібі,¹
чи розтрити голови —
мені й немовляті — об цю стіну?
І я теж запитать не посмію,
Чи знайшла ти наш скарб, Україно?
Бо в очах твоїх інша надія,
Інша втрата і власна руїна.

І КОЖНОЇ МИТІ

І кожної миті, як вірую в Бога добра,
я бачу, літає він поміж квіток олеандра,
метелик, що тільки-но з кокона випурхнув геть,
і в день його вродин у нього весілля і смерть.
А часом я бачу його як пухнасту кульбабку,
коли в надвечір'ї сиджу на холодному ганку,
і вітер розносить насіння його, ніби сніг,
і спокій знаходить воно просто в грудях моїх.

¹ Мій любий (араб.).

ВІД АВТОРА

55 років тому мої батьки переїхали з Рівного до Палестини. Рідною мовою батька був їдиш. рідною мовою матері — російська, хоч знала вона й українську та польську. Зі мною вони, однак, розмовляли лише на ївриті, відродженою в Палестині стародавньою мовою євреїв. Українська й російська мови доходили до мене лише через колискові пісні. Родинні секрети, суперечки, сплески емоцій передавались мовами, яких я не розуміла. Мовами моїх дідів і прадідів, бабусь і прабабусь, яких я ніколи не бачила, з країни у якій ніколи не була, з родин-

ного життя, якого я просто не знала, живучи у кібуці. Вечорами, коли я не могла заснути в інтернатській спальні, я розмовляла сама з собою уголос словами, що видавались мені слов'янськими. Ці слова мовби захищали мене, звучали, як замовляння, були чимось рідним. материнським. Вони походили зі світу легенд.

Саме так, упродовж багатьох літ Україна була для мене легендою. Я щаслива, що можу тепер завітати з нею безпосередньо. Для мене це не менш цікаво й важливо.

Київ, жовтень 1991